

Udstilling. Susanne Ussing arbejdede på en gang i samklang med tiden og forud for den. Den Frie giver hende en fortjent plads i kunsthistorien.

Fantasi i fællesskabet

AF METTE SANDBYE

Susanne Ussing (1940-1998) var uddannet arkitekt og keramikker. Hun lavede samskudstillinger for børn, arkitekturforslag, keramik, tegninger, skulpturer og meget andet. Galleri Tom Christoffersen viste nogle af hendes arbejder fra 1970'erne for et par år siden, sammen med Lene Adler Petersen og Kirsten Justesen. Men det er første gang efter hendes alt for tidlige død, at man kan se et større udsnit af hele hendes produktion. Den Fries udstilling er arrangeret af hendes mand og mangeårige samarbejdspartner, Carsten Hoff, i samarbejde med Dola Bonfils.

Den Frie gennemgår i år en større ombygning, og i den anledning sætter de fokus på samskillet mellem arkitektur og billedkunst. De har vist gruppedstillinger med forskellige yngre samtidskunstnere, men denne udstilling med en af døde kunstnere ligger i den mere muscalse ende og for så vidt af den grund lidt uden for kunsthallen Den Fries kuratormuskel og rækkevidde. Men det lader de sig heldigvis ikke skræmme af, og tak for det.

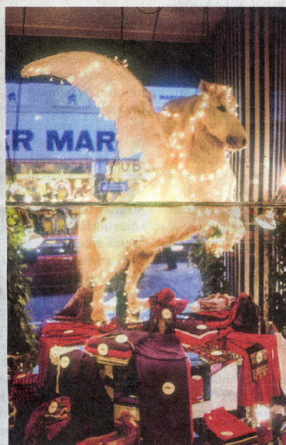
De senere år har Den Frie med stort held og i samarbejde med gæstekuratorer løftet lignende store præsentationer af afdøde kunstnere som Albert Mertz og senest Gunnar Aagaard

Andersen. I det hele taget har der på det seneste været en interesse for at udstille og forske i nogle af de danske kunstnere – også et navn som Kasper Heiberg, der blev vist på KØS, som fra slutningen af 1950'erne og op i 1970'erne eksperimenterede med krydsfelter mellem arkitektur, design og billedkunst og med at få kunsten ud til folket.

Aagaard Andersen var en generation ældre end Susanne Ussing, og han kom i hendes arkitektforældres hjem. Hun var både inspireret af og beslagteret med ham, så det er godt, at netop hun nu løftes frem, så vi også kan se, at der ikke kun fandtes mandlige pionerer i perioden.

Som mange andre kunstnere i sin generation arbejdede Ussing politisk med et fokus på børns, kvinders og bare almindelige menneskers levede hverdagsliv. Hun lavede en række børneskudstillinger, som dokumenteres i fotos, tegninger og i kraft af et stativ med store fugevinger, hvor børn kunne prøve kræfter med drømmen om at flyve. Hun deltog på den legendariske Kvindeudstillingen på Charlottenborg i 1975. Der er i det hele taget mange tidstypiske symboler såsom fredsdue og kusser, bryster og andre kropformer i hendes univers.

Hun var – ser vi på udstillingen – med til at udvikle ny arkitektur af billige, mobile materialer på Thylejren i 1970, sammen med Carsten

Hoff, og de designede udformningen af de første ø-lejre på Vejlo, 1971-73, som også voksede ud af en vision om frihed, lighed og sprængning af borgerlige rammer. Hun var en kunstner, der tydeligvis havde fingeren på pulsen i forhold til »det nye«. Hun er tidligt ude med at formulere

Thylejr og stregbutikker, vinduesudsmykning og knopskydende skurbyggeri. Susanne Ussing var en eksperimenterende kunstner i feltet mellem kunst og hverdagsliv.

sig om »cyberspace«, inspireret af cybernetikken allerede i 1960'erne, og i bedste firserånd skabte hun tegninger og udsmykninger inspireret af Mandelbrots fraktalgeometri, blandt andet en stor skulptur til Frederikssund Station.

Men man får samtidig øjnene op for det nytænkende og stadig aktuelle, især i forhold til arkitekturen. Ussing og Hoff-tegnestuen vandt førstepriisen i en stor idékonkurrence udskrevet af Danske Arkitekters Landsforbund 1971-73 om at udvikle nye etageboligformer, og op gennem 1970'erne lavede de sammen en række udstillinger om ny, eksperimenterende arkitektur til blandt andet Louisiana.

Det fremgår ikke rigtig, om noget af det rent faktisk blev produceret, det ser ikke sådan ud (men de har realiseret byggeri i mindre skala, som ikke vises her). Men at domme fra de mange tegninger, et foto af en stor academockup til Louisiana og en stor model, er det rigtig ærgerligt, hvis tiden endnu ikke var moden til deres brugerinddragende, tæt-lave, lidt hippieagtige og evigt forandringsparate arkitektur med plads til udlev omkring drihuse, caféer og små butikker. I dag er det jo den slags tanker, unge arkitekter, byplanlæggere og kommuner er helt vilde med.

I de tekster, der ledsager de prisvindende skitser til en ny, landsbyagtig og ikke særlig billednet boligmasse med beboergrupper for »landskabstyper«, »kvarterstyper« og »gadegrupper«, kritiserer Ussing/Hoff ideen om at bygge for »standardfamilien«, som det meste byggeri snare i sig selv konstruerer med deres ensartede, fantasiløse huse, i stedet for at skabe en arkitektur, der kan rumme forskelligheden.

»En udstilling i vadedet mellem lykkelig

drom og klunret virkelighed,« hedder udstillingens undertitel. Det er langt, men egentlig ganske træffende. Og så er det et citat af arkitektkritikeren Allan de Waal til en udstilling på Tranegården i 1974, som rammende fortsætter »ved overgangen mellem eskapisme og revolte – et sted mellem landsby og nomadelejr – mellem urbanisme og mobilitet«.

En del materiale gik tabt ved en stor brand i Ussing/Hoffs fælles atelier i 1984, men der er lagt et stort arbejde i at fremdrage aspekter af hele hendes virke. Det er med genkendelsens glæde, at jeg ser en væg med fotos af vinduesudsmykninger fra Nørsgaard på Strøget, som Ussing lavede flere af i perioden 1976-1984.

Dengang i mine teenageår med byture fra forstaden ind til København kendte jeg ikke til kunstnere bag, men de i shoppesammenhæng enestående vinduer med udstoppet enhjørning, svaner og hvide kaniner og surrealistiske løp- pefund som ure, spejle og lamper var noget, man lagde mærke til og ubevidst genkendte som kunst. Det var også i den sammenhæng, til projekteret Kunst i City, at Susanne Ussing i de tidlige 1980'ere skabte nogle store kvindeskulpturer, en af dem med horn i panden, vinger og en kæmpepestor, blodrød åben kusse, som man også kan møde på Den Frie.

Udstillingen er ikke overlæst, men man får en god fornemmelse af, hvordan Susanne Ussing var en nytænkende og eksperimenterende kunstner, der hele tiden tænkte i feltet mellem kunst og hverdagsliv. Som i de mange eksempler fra hendes tegnede dagbog, hvor hun på samme ark tegner en flink Albert Mertz og en mere høvent udsæende Per Kirkeby, på andre sider sørger over Dirch Passers død, kommenterer fyringen af Kunstforeningens leder eller bare tegner til sætningen »Jeg var i svømmehallen i dage«.

Susanne Ussing, Den Frie, Oslo Plads, Kbh. Ø. Til 28. september.